

Nr 435

Av herr **Sundkvist m. fl.**, om åtgärder för att hejda storstädernas expansion.

(Lika lydande med motion nr 384 i Första kammaren)

Det svenska näringslivet och den svenska arbetsmarknaden har under senare år uppvisat en mycket stark regional obalans. I vissa orter, speciellt några få storstadsområden, har tillväxten och expansionen varit mycket kraftig, vilket bidragit till en överhettning av konjunkturen och en överefterfrågan på arbetskraft. I andra bygder, speciellt skogslänen, har även under högkonjunkturperioder sysselsättningen varit svag, och större eller mindre arbetslöshetsciffror har kunnat konstateras.

Lokaliseringspolitiken, som är ett instrument som samhället kan använda för stimulans i sysselsättningssvaga områden, har inte varit tillräckligt effektiv för att motverka den allt starkare koncentrationen av näringslivet. Stödet till industrietablering inom de s. k. stödområdena behöver förstärkas i betydande grad, men också andra åtgärder måste till om vi skall kunna ernå en acceptabel regional balans. Samtidigt som stimulans ges till vissa regioner måste expansionsbromsande åtgärder sättas in i de mest överexpansiva storstadsområdena, d. v. s. någon form av tillväxtkontroll av våra största städer. Den närmast till hands liggande åtgärden är då att införa etablerings- och investeringskontroll av företagsetablering och företagsutbyggnad inom de större städerna och hejda förvaltningens expansion där. Sådana åtgärder har prövats på olika håll i utlandet. Det är givetvis inte vår mening att allt småföretagsstartande behöver utsättas för dylik kontroll; frågan behöver givetvis över huvud taget utredas innan definitivt beslut fattas.

Tillväxtkontroll av de större städerna enligt vårt förslag skulle inte bara påverka den regionala balansen utan den skulle också vara ett effektivt sätt att lösa befintliga och förebygga ytterligare problem som följer med en kraftig storstadskoncentration.

De problem inom storstadsregionerna som behöver förebyggas genom ett hejdande av tillväxten och inflyttningen är av många slag. Koncentrationen medför ett omfattande och kostnadskrävande transportarbete inom en integrerad storstadsregion. Effektiviteten i trafikarbetet blir liten på grund av trafikstockningar. Det uppstår bristproblem genom överefterfrågan. Detta leder till mycket olyckliga spekulatoeffekter. Kostnadsläget på nödvändig konsumtion drivs upp till nivåer som gör att låginkomstgrupperna får sitta

emellan, och därmed ökar de ekonomiska klyftorna. Koncentrationen försvårar möjligheterna att driva jämlikhetspolitik. De sociala problemen förstoras. Brottsutvecklingen, ungdomsproblemen, narkotika- och alkoholproblemen är mest allvarliga i de snabbt expanderande regionerna. Uppsökande social verksamhet har i den koncentrerade regionen svårigheter att fungera effektivt.

De hygieniska och miljöpolitiska effekterna av koncentrationen kan inte bemästras om inte inflyttningen hejdas. Detta gäller såväl den fysiska miljön med vatten-, luft- och nedskräpningsproblem som den sociala miljön.

De största svenska städerna kan vid en första blick på de absoluta befolkningstalen synas vara av måttlig storlek om man jämför med andra länders städer. Man kan dock vid en jämförelse finna att Sverige har en hög relativ koncentration av befolkningen till tätortsregioner. Andelen som bor i storstäderna är större än i de flesta andra länder.

Den hittills av statsmakterna tolererade och t. o. m stimulerade koncentrationen har således skapat bristande balans mellan regionerna, kostnadskrävande sociala problem i avflyttningsområdena och höga kostnader som följd av befolknings- och bebyggelsekoncentrationen.

Utifrån vad som här anförts finner vi det nödvändigt att vidtaga effektiva åtgärder för att hejda tillväxten av storstadsregionerna. Såväl mänskliga som ekonomiska skäl talar för detta. Olika åtgärder för att hejda koncentrationen till storstadsregionerna kan komma i fråga. En del metoder har prövats i andra länder. Frågan om etableringskontroll bör framför allt övervägas.

Med hänvisning till det anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag till åtgärder för att hejda storstädernas expansion, varvid särskilt frågan om etableringskontroll i storstadsregioner bör övervägas.

Stockholm i januari 1970

Tage Sundkvist (cp)

Rune Gustavsson (cp)
i Alvesta

Anders Dahlgren (cp)

Sven Vigelsbo (cp)

Arne Persson (cp)
i Heden